

**การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ
พัฒนาการทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี***

**PATICIPATION IN ADMINISTRATION OF LOCAL GOVERNMENT
ORGANIZATION AND POLITICAL DEVELOPMENT OF PEOPLE
IN CHANTHABURI PROVINCE**

ชวงศ์ อุบาลี และคณะ**

Chuwong Ubalee and Others

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี และเพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method)

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทางการเมืองของจังหวัดจันทบุรีนั้นมีความหลากหลายของขั้วอำนาจทางการเมืองที่กลุ่มการเมืองต่าง ๆ นั้นไม่สามารถที่จะครองอำนาจได้เหมือนกับจังหวัดอื่นในภาคตะวันออก ด้วยพื้นฐานของผู้คนที่มีความหลากหลายและข้อจำกัดของนักการเมืองที่ไม่สามารถจะควบคุมระบบเศรษฐกิจการเมืองของจังหวัดจันทบุรีได้ ระดับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดจันทบุรีอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.18$) เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวและค้าขายจึงไม่มีเวลาในการร่วมทำโครงการและติดตามผล อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีความเป็นปัจเจกชนที่ค่อนข้างสูง แต่หากเกิดปัญหาที่มีผลกระทบในวงกว้างหรือต่อตนเองโดยตรง ประชาชนก็สามารถรวมตัวกันเพื่อเรียกร้อง ติดตามและตรวจสอบการทำงานในประเด็นดังกล่าว เมื่อพิจารณาด้านที่มีคะแนนสูงในการบริหารคือด้านการวางแผนและนโยบาย เพราะมีการจัดทำประชาคมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งต่อ 1 หมู่บ้าน โดยที่โครงการและแผนต่าง ๆ จำเป็นต้องผ่านการทำประชาคมจากประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยัง

* งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพัฒนาการทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี, ทูลสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

** อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี; จุตินันท์ ขวัญเนตร อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี; สติวงศ์ เจริญวงศ์ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี; เอื้อมพร รุ่งศิริ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี; สะดิระ เผือกประพันธุ์ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนในจังหวัดจันทบุรี คือ การเลือกตั้ง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง, รูปแบบทางการเมือง, ระดับการมีส่วนร่วม

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) To study the political development of local residents in Chanthaburi, 2) To study the level of participation of local residents in Chanthaburi related to the Local Administrative Organizations, and 3) To study a model of political participation in the context of Chanthaburi communities. The mixed method was applied in this research.

The study showed that there were variety of different political factions in Chanthaburi, There were variety of political power terminals, the various political groups were unable to dominate like other provinces in the Eastern Thailand with the basis of people diversity and limitations of politicians who were unable to control the political economy of Chanthaburi province. The participation level in administration of local government organizations and political development of people in Chanthaburi province remained low (=2.18) The majority of local residents identified their occupation as business owners, they didn't have time to participate either the project or follow up, however , although there was a relatively high individuality but if there was any problem that had a wide impact or directly on their own, people could gather claim, follow up and check the work on such issues, the level of participation in the Local Administrative Organizations, they easily put aside their differences when they feel they need to protect their rights. Furthermore, survey respondents indicated the high level of satisfaction with the public forums held to discuss issues related to planning and strategy. When considering areas with high scores in management, namely planning and policy because the community has been established at least once a month per village by various projects and plans it needs to be made through the community from the people and local administrative organizations also provide activities to increase public participation . For the political participation model that is appropriate to the context of the community. Residents also enjoyed participating in activities that sponsored by the Local Administration Organizations designed to increase participation. The model of political participation in the context of Chanthaburi communities was election.

Keywords: political participation, political model, participation level.

บทนำ

การกระจายอำนาจถือว่าเป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ที่มีขั้นตอนซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนหลากหลาย ดังนั้นที่ผ่านมาจึงถือเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของการกระจายอำนาจสู่ประชาชนเท่านั้น ทั้งนี้เพราะเป้าหมายสูงสุดแห่งการกระจายอำนาจก็คือ การทำให้อำนาจที่แท้จริงเป็นของประชาชน แต่การกระจายอำนาจที่ผ่านมาจำเป็นต้องเผชิญกับอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ในชุมชนท้องถิ่นเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “การแตกตัวทางสังคม” (Social Differentiation) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการแบ่งช่วงชั้นทางสังคม (Social Stratification) ในชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ เกิดการแบ่งแยกเป็นกลุ่มชนชั้นนำท้องถิ่นและชาวบ้านทั่วไป ปรากฏการณ์ที่เป็นผลตามมาจากการแตกตัวและการแบ่งช่วงชั้นทางสังคมนั้น ก็คือ กลุ่มชนชั้นนำท้องถิ่นมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นผู้ใช้อำนาจที่กระจายจากส่วนกลางมากกว่าประชาชนในท้องถิ่น ในบางพื้นที่ชาวบ้านท้องถิ่นถึงขั้นถูกผลักออกจากพื้นที่ของอำนาจ กระทั่งชาวบ้านท้องถิ่นไม่สามารถใช้กลไกองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อจัดการวิถีชีวิตของตนเองได้ แม้สถานการณ์ดังกล่าวจะไม่ได้เกิดขึ้นในทุกๆ ท้องถิ่นก็ตามแต่ก็สามารถพบเห็นสถานการณ์ดังกล่าวได้โดยทั่วไป¹

ดังนั้นเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ที่แท้จริงแห่งการกระจายอำนาจการปกครอง คือ การสร้างองค์กรปกครองท้องถิ่นให้เป็นของประชาชน ผู้วิจัยเห็นว่าจะต้องมีการสร้างส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นให้สามารถทำงานร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่นหรือชนชั้นนำท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

จังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่ประชาชนมีความตื่นตัวและมีส่วนร่วมทางการเมือง จากการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองแบบสองชั่วโมงในปัจจุบัน ดังเห็นได้จากประชาชนในจังหวัดจันทบุรีแบ่งแยกออกเป็น 2 ชั่วโมงตามการแบ่งชั่วโมงทางการเมืองระดับชาติ คือ กลุ่มที่สนับสนุนทักษิณ กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มเสื้อแดง และกลุ่มที่ต่อต้านทักษิณ กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือกลุ่มเสื้อเหลือง มีการรวมกลุ่มเคลื่อนไหวจากประชาชนหลากหลายพื้นที่ ร่วมแสดงความคิดเห็น วิพากษ์ และนำเสนอทิศทางการเมืองใหม่

จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองระดับชาติดังกล่าว จึงน่าสนใจศึกษาว่า นอกจากปรากฏการณ์การตื่นตัวทางการเมืองระดับชาติของประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่ชัดเจนนั้น การตื่นตัวทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างไร โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่นซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงอย่างใกล้ชิดต่อประชาชนในจังหวัดจันทบุรี และรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับบริบทของชุมชนจังหวัดจันทบุรี

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี

¹ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์และชัยณรงค์ เครือนวน. การสะสมทุนและโครงสร้างอำนาจขั้วเด่นขั้วเดียวในจังหวัดชลบุรี. ศึกษานโยบายภายใต้โครงการเมธีวิจัยอาวุโส ศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), กรุงเทพมหานคร:2555)

2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี

3. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนจังหวัดจันทบุรี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง คือ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนท้องถิ่น แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองและพัฒนาการเมืองภาคประชาชนเพื่อค้นหาคำตอบรูปแบบและพัฒนาการเมืองในชุมชนที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตวิถีคิดตลอดจนบริบทต่างๆ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed method) โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้ 2 หัวข้อหลัก ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยเพื่อตอบคำถามในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และการสัมภาษณ์เพื่อยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้จะใช้วิธีการต่างๆ ดังนี้

1.2 การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) นั้นเป็นการศึกษาจากเอกสารชั้นต้นและชั้นรอง

2. การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในการการสัมภาษณ์รายบุคคล จะใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interviews) โดยอาศัยผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key - informants) ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัย เป็น การวิเคราะห์ในเชิงประวัติศาสตร์ในที่นี้หมายถึงตั้งอยู่บนความเชื่อว่าเหตุการณ์ในอดีตจะมีความสัมพันธ์ต่อสถานการณ์ในปัจจุบันและความต่อเนื่องในอนาคต

3. การวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยดังนี้

3.1 การเลือกกลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้แก่ ผู้นำชุมชนเช่นเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้านประชาชน(เกษตรกร) ข้าราชการนักวิชาการในเขตอำเภอเมืองจันทบุรีจำนวน 45,639คน และอำเภอท่าใหม่จำนวน 48,147 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire)เกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพัฒนาการทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดจันทบุรีแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ(Check list) เป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อาชีพ อายุ รายได้ การศึกษา

ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบให้คะแนนเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี และรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน จังหวัดจันทบุรี

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ศึกษาเอกสาร

4.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) รวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่นผู้นำองค์กร/ชุมชนปราชญ์ชาวบ้านเยาวชนประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพัฒนาการทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี

4.2 การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลและกลุ่มองค์กรต่างๆเพื่อศึกษาแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จะสามารถนำมาใช้ในการศึกษาการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพัฒนาการทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี

4.3 จัดเวทีชุมชนเพื่อระดมความคิดเห็นแสวงหารูปแบบและกระบวนการทางการเมืองที่เหมาะสมกับวิถีชุมชนเพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน จังหวัดจันทบุรี

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการนำเสนอข้อมูลจากการศึกษาทั้งการวิจัยเอกสารการวิจัยภาคสนามการจัดเวทีชุมชนการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยใช้การวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพกับการใช้หลักการตีความ

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพัฒนาการทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี” ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 พื้นที่ คือ อำเภอเมืองจันทบุรี และอำเภอท่าใหม่ด้วยแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. พัฒนาการทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี

ในการศึกษาเรื่องพัฒนาการทางการเมือง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยจะลักษณะพัฒนาการทางการเมืองของจังหวัดจันทบุรี โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อดังนี้

1.1 ยุคที่ 1 การเมืองของจังหวัดจันทบุรียุคดั้งเดิม (ก่อน 2435)

จันทบุรีเป็นเมืองเก่าแก่ เคยเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ในส่วนของทางการเมืองจะพบว่าความสัมพันธ์ทางการเมืองของชุมชนชายฝั่งทะเลนั้น เป็นลักษณะของการผูกพัน

กับชนชั้นนำในท้องถิ่นที่ดำรงอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ของเศรษฐกิจแบบยังชีพของชุมชน มีสภาพพื้นฐานการปกครอง ของชุมชนในอดีต การปกครองในชุมชนจะมีผู้อาวุโสมีฐานะเป็นชนชั้นนำในท้องถิ่น ชนชั้นนำท้องถิ่นจะมีฐานะเป็นผู้ปกครองชุมชน ที่คนที่ชุมชนเคารพเชื่อฟัง เป็นคนดี มีคุณธรรม มีความเป็นนักเลง พูดจริงทำจริง และอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ ทางครอบครัวเครือญาติเป็นหัวหน้าชุมชนมีฐานะเป็นชนชั้นนำในท้องถิ่น แต่ในการปกครองจะไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จ โดยจะมีการถ่วงดุลอำนาจ โดยผู้อาวุโสของชุมชน พระ ครู การดำเนินการบริหารจัดการปกครองในชุมชน จะมีการปรึกษากันในกลุ่มชุมชนภายใต้การถ่วงดุลอำนาจของบุคคลข้างต้นเป็นหลัก โดยอาศัยความสัมพันธ์ของระบบเครือญาติ ระบบอาวุโส ที่ลดหลั่นกันไป²

ชนชั้นปกครองจะนำส่วนที่เหลือจากการกินการใช้จ่ายทำการค้ากับเมืองอื่นด้วย การผลิตเพื่อยังชีพของชาวบ้านในช่วงนี้มุ่งการหาปัจจัย 4 เพื่อการบริโภคในครอบครัวเป็นสำคัญ ได้แก่ การปลูกข้าว ปลูกพืช ผัก ไร่ ไร่สวน เลี้ยงวัวควายเพื่อใช้ไถนา แต่เนื่องจากเทคโนโลยีอยู่ในระดับต่ำทำให้ชาวบ้านต้องใช้การแลกเปลี่ยนแรงงาน โดยการ “เอาแรง” ทั่วไป ดังนั้น ชาวบ้านจึงต้องผลิตส่วนเกินเพื่อเป็นภาษีในรูปของส่วยในอดีตขุนนาง จะเป็นผู้เก็บส่วยและส่งเข้าเมืองหลวงในรูปของบรรณาการ 2 รูปแบบ คือ ส่วยบ้านและส่วยของป่า ส่วยบ้านนั้นจะเป็นผลผลิตอะไรนั้นจะขึ้นอยู่กับความถนัดและทรัพยากรของแต่ละหมู่บ้าน ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คนจีนได้เข้ามามีบทบาทในแถบชายฝั่งทะเลตะวันออกมากขึ้น โดยผ่านการค้าเรือสำเภา พ่อค้าจีนได้นำระบบการผลิตเพื่อขายมาใช้ เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ดังนั้น จึงเกิดระบบการผลิตสองรูปแบบควบคู่กันไป ภายในตั้งแต่ต้นรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา คือ การผลิตเพื่อยังชีพ โดยคนไทยควบคู่ไปกับการผลิตเพื่อขายของคนจีน³

การอพยพเข้ามาของคนจีนได้สร้างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบคู่ขนานระหว่างเศรษฐกิจเพื่อยังชีพกับระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้า ความสัมพันธ์ในระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้าทำให้คนเชื้อสายจีนหลายคนผ่านกระบวนการสะสมทุนจนเกิดความมั่งคั่งในทางเศรษฐกิจ และมีสายสัมพันธ์เครือข่ายที่ดีกับรัฐส่วนกลางและกลไกของรัฐ เขาเหล่านั้นได้เป็นผู้มีบทบาทและอิทธิพลในการตัดสินใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นในฐานะตัวกลางระหว่างรัฐและท้องถิ่น โดยเฉพาะเมืองจันทบุรี ที่เป็นชุมชนใหญ่ มีผู้คนอาศัยอยู่หลากหลายทางชาติพันธุ์ ประกอบมาอาชีพ ทั้งค้าขาย ต่อเรือ ปลูกพริกไทย สวนผลไม้ และชาวจีนจำนวนหนึ่งเป็นชนชั้นหัวหน้า จึงมีกิจกรรมและเกิดการขัดแย้ง จนถึงขั้นวิวาทบาดหมางกัน เมื่อมาวิเคราะห์กับสถานการณ์ดังกล่าวก็จะพบว่าในยุคของรัตนโกสินทร์ตอนต้นนั้นระบบการปกครองของไทยเปิดโอกาสให้ มีการตั้งระบบเจ้าภาษีนายอากร โดยให้เอกชนเข้ามาประมูลรับเหมาเด็ดขาด ผู้ใดเสนอผลประโยชน์ให้กับรัฐสูงกว่าเจ้านั้นก็จะได้เป็น เจ้าภาษี และได้ชื่อว่าเป็นนายอากรสำหรับการผูกขาดการเก็บอากร ต่างๆ ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มคนจีนที่อพยพเข้ามาในจังหวัดจันทบุรีมีอิทธิพลเป็นอย่างมาก⁴

² โอฬาร ถิ่นบางเตียว, พัฒนาการของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นในภาคตะวันออก (กรุงเทพมหานคร: 2554), หน้า 76.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 76.

⁴ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, พรพิไล เลิศวิชา. วัฒนธรรมกับศักยภาพชุมชน รายงานการวิจัยศักยภาพชุมชน หมู่บ้านไทย (รายงานผลงานวิจัย). (กรุงเทพมหานคร: 2537), หน้า 98

1.2 ยุคที่ 2 การเมืองของจันทบุรีภายใต้กบฏไกรสร (2435-2500)

ในช่วงปี พ.ศ. 2435 เป็นฐานที่มีผลต่อการเกิดขึ้นมาของการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย กล่าวคือ ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างรัฐชาติที่มีการรวมศูนย์อำนาจเพื่อต่อสู้กับลัทธิล่าอาณานิคมและเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงจากผลกระทบของสนธิสัญญาเบาริง⁵ โดยนับแต่ปี พ.ศ. 2435 เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาค โดยการนำระบบเทศาภิบาลมาใช้แทนระบบกินเมืองที่เข้ามาแต่เดิม ผลของวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112 ทำให้จังหวัดจันทบุรีถูกฝรั่งเศสยึดครองตามอนุสัญญาระหว่างไทยกับฝรั่งเศสว่าฝรั่งเศสจะยึดจังหวัดจันทบุรีไว้เป็นเวลา 10 ปี ซึ่งหลังจากการที่ได้รับเมืองจันทบุรีและตราดกลับคืนมาแล้วนั้น สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) จึงโปรดเกล้าฯ ให้รวมหัวเมืองชายฝั่งทะเลตะวันออกคือ จันทบุรี ระยอง ชลบุรี เป็นมณฑลจันทบุรี และส่งข้าหลวงเทศาภิบาลจากสวนกลางมาปกครอง⁶

หลังจากการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองตามการปกครองของประเทศในขณะนั้น ทำให้ชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดจันทบุรี เข้าสู่ระบบการเมืองที่เป็นไปในลักษณะของสังคมอุปถัมภ์ และการเข้าสู่การควบคุมของกบฏไกรสรที่จัดรูปแบบการปกครองให้เป็นไปในแบบของรัฐรวมศูนย์ของไทย ซึ่งนอกจากการขยายอำนาจภายใต้นโยบายการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น รัฐยังได้ขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปยังภูมิภาคด้วยในส่วนของการออกบัตรได้ส่งเสริมและขยายพื้นที่การปลูกอ้อยและผลิตน้ำตาล และสินค้าต่าง ๆ เพื่อเป็นสินค้าส่งออก⁷

1.3 ยุคที่ 3 การเมืองของจังหวัดจันทบุรีหลังทศวรรษ 2500

จากการศึกษาวิเคราะห์ของชัยยงค์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2558) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจของชุมชนท้องถิ่นในภาคตะวันออกพบว่า ระบบการเมืองของจังหวัดจันทบุรีที่ทำให้เป็นหัวอำนาจทางการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดนั้น ๆ นั้นมีผลมาจากการขยายตัวเข้ามาของถนน สุขุมวิทและเส้นทางยุทธศาสตร์ 304 การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยโดยใช้โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก การขยายตัวของวัฒนธรรมสมัยใหม่ จนถึงวัฒนธรรมบริโภคนิยมในจังหวัดต่าง ๆ ของภาคตะวันออก รวมถึงจังหวัดจันทบุรีมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ผลกระทบทางด้านการเมือง พบว่าระบบทุนนิยมที่เข้ามาในจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดต่าง ๆ ส่งผลการเมืองและสังคม ซึ่งระบบการพัฒนาทุนนิยมนี้ทำให้สังคมต่าง ๆ เกิดการแตกตัวทางสังคม (Social Differentiation) จนเกิดการแบ่งช่วงชั้นทางสังคม (Social Stratification) กล่าวได้ว่าระบบทุนนิยมนำมาพาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองในจังหวัดตะวันออกออกมาในหลากหลายรูปแบบ

⁵ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, ประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย. (กรุงเทพมหานคร: 2554)

⁶ มหาอำมาตยาภิบาลมหาอำมาตยาธิบดี (ม.ป.ป.). เล่าเรื่องจันทบุรีตีพิมพ์ในหนังสือเพื่อเป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ ร.ต.ท.ประจักษ์ สมารักษ์. มปพ.; สวรรค์ สุวรรณโชติ, สวรรค์ สุวรรณโชติ.(2519) ประเทศไทยกับปัญหาเมืองจันทบุรีและตราดที่ฝรั่งเศสยึดครองระหว่างปี พ.ศ. 2436-2449 .มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

⁷ ศรีศักร วัลลิโภดม, ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า. (กรุงเทพมหานคร: 2522)

จากลักษณะของอำนาจทางการเมืองในยุคของชนชั้นนำหลังทศวรรษที่ 2500 นั้นพบว่า จังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดที่ยังไม่มีอำนาจทางการเมืองที่ชัดเจน กล่าวคือจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดที่ไม่มีขั้วอำนาจทางการเมือง เนื่องจากไม่มีขั้วอำนาจใด ที่สามารถผูกขาดอำนาจทางการเมืองและการสถาปนาตระกูล ขั้วอำนาจ เข้ามามีอิทธิพลและบทบาททางการเมือง ในการกำหนดแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองภายใน จังหวัดและการตัดสินใจทางการเมืองจนตกผลึกเป็นโครงสร้างอำนาจภายในจังหวัดอย่างกรณีจังหวัดอื่นๆ จึง ทำให้ทำให้แต่ละกลุ่มอำนาจในจังหวัดต้องจับมือเป็นพันธมิตรทางการเมืองและอาศัยของกลไกการจัดตั้ง เครือข่ายหัวคะแนนเป็นเครื่องมือหลักในการต่อสู้เพื่อเข้าสู่อำนาจ ทำให้สภาพการเมืองของจังหวัดจันทบุรีที่มี ขั้วอำนาจการเมืองที่หลากหลายแต่ไม่มีขั้วอำนาจใดสามารถสถาปนาเป็นขั้วอำนาจที่ทรงอิทธิพลทาง การเมืองและเข้าไปครอบงำการตัดสินใจทางการเมืองภายในจังหวัดจันทบุรีได้ ทำให้การแข่งขันเพื่อเข้าสู่อำนาจ ทางการเมืองหลาย ๆ กรณีจึงจำเป็นต้องจับมือเป็นพันธมิตรทางการเมืองชั่วคราวในการแข่งขันเข้าสู่อำนาจ ในลักษณะที่เรียกว่า กลุ่มอำนาจทางยุทธศาสตร์⁸

ความสัมพันธ์ของนักการเมืองในจังหวัดจันทบุรีนั้นเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะของการที่ ยังไม่สามารถที่จะมีตระกูลใดตระกูลหนึ่งเป็นผู้เข้ามาควบคุมอำนาจทางการเมืองในจังหวัดได้ดังนั้นในการเข้าสู่ อำนาจทางการเมืองได้นั้น นักการเมืองจึงจะต้องอาศัยเครือข่ายความสัมพันธ์และเครือข่าย รวมถึง ความสัมพันธ์ในกลุ่มที่ตนเองอยู่ อันได้แก่ หอการค้า สมาคมอุตสาหกรรม องค์กรกุฎย ซึ่งทำให้นักการเมืองได้ ก้าวเข้ามาสู่อำนาจ การร่วมมือกันเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมือง แต่การรวมกันด้วยฐานดังกล่าวนี้ก็ไม่ สามารถที่จะทำให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเข้ามาเป็นผู้นำทางการเมือง และผูกขาดอำนาจทางการเมืองของจังหวัด จันทบุรีได้อย่างชัดเจนในปัจจุบัน

จากที่กล่าวมาจะพบว่านักการเมืองในจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่จะมีเครือข่ายตามกลุ่มต่างๆ ในการสนับสนุนและเป็นฐานการเลือกตั้งของตนเองมากกว่า 1 กลุ่มที่ทำให้ตนสามารถที่จะเอาชนะการ เลือกตั้งได้ เนื่องจากจังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดที่ไม่มีขั้วทางการเมืองที่ผูกไว้กับบ้านใหญ่ทางการเมืองบ้าน ใดบ้านหนึ่ง ดังนั้นในการก้าวขึ้นสู่สนามทางการเมืองในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่น จึงทำให้นักการเมือง ในจังหวัดจันทบุรีนั้นจะต้องอาศัยเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มต่างๆ ทั้งกลุ่มเศรษฐกิจ กลุ่ม นักการเมืองท้องถิ่นและท้องที่ และกลุ่มทางสังคม เนื่องจาก การพยายามสถาปนาตัวของตระกูลชนชั้นนำ ภายในจังหวัดจันทบุรีนั้นยังไม่สามารถตกผลึก เป็นกลุ่มอำนาจท้องถิ่นในจังหวัดได้ชัดเจน เนื่องจากข้อจำกัด ในหลาย ๆ ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มชนชั้นนำไม่สามารถสถาปนาอำนาจ เช่น ความไม่พร้อมในด้านทรัพยากรทาง การเมืองเขตพื้นที่อิทธิพลทางการเมือง กระบวนการสะสมทุนทางเศรษฐกิจและสังคมของขั้วอำนาจยังไม่มี ความมั่งคั่งเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการเมือง ฐานบารมีทางการเมืองในจังหวัดยังไม่กว้างขวางพอในการ สร้างเครือข่ายพันธมิตรทางการเมือง และข้อจำกัดในการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการเมืองแก่ เครือข่ายพันธมิตรทางการเมือง ความไม่มีเอกภาพในครอบครัว/ตระกูล เกิดช่องว่างในกลไกอุปถัมภ์ ระหว่าง แกนนำขั้วอำนาจกับประชาชน⁹

⁸ อ้างอิงแล้ว, พัฒนาการของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นในภาคตะวันออก (กรุงเทพมหานคร: 2554), หน้า 76

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 76

2. การมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพัฒนากองการทาง การเมืองของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 2.1 ระดับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนใน
จังหวัดจันทบุรี

การบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ด้านนโยบายและการวางแผน	2.26	1.1	น้อย
2.ด้านการดำเนินการ	2.1	1.1	น้อย
3.ด้านการติดตามประเมินผล	2.2	1.1	น้อย

จากตารางที่ 2.1 พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีระดับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับน้อย 3 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับคือ 1.ด้านนโยบาย
และการวางแผน ($\bar{X} = 2.26$) 2. ด้านการติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 2.2$) 3. ด้านการดำเนินการ ($\bar{X} = 2.1$)

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามรายประเด็นพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านที่มีมากที่สุดคือ
การมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการ
กำหนดกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ตามปกติองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นจะจัดให้มีการทำประชาคมหมู่บ้านอยู่อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งต่อ 1 หมู่บ้าน เพื่อเป็นพื้นที่ในการ
รับฟังปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของประชาชน ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับโครงสร้าง
พื้นฐาน รวมทั้งปัญหาเรื่องขยะมูลฝอย และอื่น ๆ รวมทั้งยังมีช่องทางนอกเหนือเพื่อรับข้อร้องเรียนอื่น ๆ อีก
เช่น ศูนย์ร้องทุกข์ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่องทางทางโซเชียลมีเดีย¹⁰

นอกจากนี้ในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องผ่านการเห็นชอบจาก
ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เช่น การแข่งขันกีฬา
ประจำปี การจัดงานประเพณีต่าง ๆ ทั้งลอยกระทง สงกรานต์ กิจกรรมปีใหม่ที่ได้กล่าวก่อนหน้านี้การจับของขวัญ
แจกข้าวสาร มีการตั้งโต๊ะ แจกอาหารชาวบ้าน งานวันเด็กก็จะแจกของขวัญ มีการทำกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน
ค่อนข้างมากเป็นต้น¹¹ ระดับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนใน
จังหวัดจันทบุรีนั้นอยู่ในระดับน้อยและมีผลไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานด้านการประกอบ

¹⁰ นายวินัย ประจําเรือ.รองนายกเทศบาล. (สัมภาษณ์,วันที่ 12 ธันวาคม 2561); นายสนั่น หาดแก้ว.นายกองค์การ
บริหารส่วนตำบลค่ายเนินวง. (สัมภาษณ์,วันที่ 13 ธันวาคม 2561)

¹¹ นายวินัย ประจําเรือ.รองนายกเทศบาล. (สัมภาษณ์,วันที่ 12 ธันวาคม 2561); นายสนั่น หาดแก้ว.นายกองค์การ
บริหารส่วนตำบลค่ายเนินวง. (สัมภาษณ์,วันที่ 13 ธันวาคม 2561); นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์.นายกเทศมนตรีท่าใหม่.
(สัมภาษณ์ วันที่ 13 ธันวาคม 2561); นายเมธี รัตนสุวรรณ. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตะกาดแก้ว. สัมภาษณ์,วันที่ 30
พฤศจิกายน 2561)

อาชีพของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีและจากการสัมภาษณ์ว่า ประชาชนส่วนใหญ่นั้นประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว หรือค้าขายเป็นหลัก ดังนั้นส่วนใหญ่จึงไม่มีเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการต่าง ๆ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น¹²

ในด้านการมีส่วนร่วมนั้น นายวัลลภ ตั้งรักษาสัตย์ กล่าวว่าเนื่องจากมีชาวจีนบ้าง บางส่วนคนจีนสูงอายุเขาก็จะไม่ค่อยให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงเท่าไร จะมีก็แต่วัยกลางคนที่พอมีความรู้บ้างก็จะแสดงความเห็นได้บ้าง

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนในจังหวัดจันทบุรี

ตารางที่ 3.1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน จังหวัดจันทบุรี

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การเลือกตั้ง (Voting)	3.9	1.1	ปานกลาง
2. การออกเสียงประชามติ (Referendum) ของคนทั้งชุมชน ผลออกมามีอย่างไรต้องยึดตามนั้น	3.4	1.2	ปานกลาง
3. ประชาพิจารณ์ (Public hearing) ต้องทำโดยทั่วถึงกัน	3	1.2	ปานกลาง
4. มติมหาชน (Public opinion)	2.9	1.2	ปานกลาง
5. ประชาสังคม (Civil society)	2.8	1.3	ปานกลาง

จากตารางที่ 2.2 พบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนในจังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง 5 ประเด็น โดยเรียงตามลำดับ 1.การเลือกตั้ง (Voting) ($\bar{X}$ =3.9) 2.การออกเสียงประชามติ (Referendum) ของคนทั้งชุมชน ผลออกมามีอย่างไรต้องยึดตามนั้น ($\bar{X}$ =3.4) 3.ประชาพิจารณ์ (Public hearing) ต้องทำโดยทั่วถึงกัน ($\bar{X}$ =3) 4.มติมหาชน (Public opinion) ($\bar{X}$ =2.9) 5.ประชาสังคม (Civil society) ($\bar{X}$ =2.8)

เมื่อพิจารณาตามรายประเด็นพบว่า รูปแบบที่ประชาชนในจังหวัดจันทบุรีเห็นว่าเหมาะสมที่สุดคือการเลือกตั้ง (Voting) เนื่องจากเป็นรูปแบบที่คุ้นเคย มีระยะเวลาที่แน่นอนทั้งในการจัดเลือกตั้งและระยะเวลาที่สั้น ไม่กระทบต่อการประกอบอาชีพ มีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ประชาชนรับรู้ข่าวสารได้อย่างทั่วถึง รวมถึงมีผลกระทบต่อประชาชนค่อนข้างมาก ขณะที่ ประชาสังคม (Civil society) เป็นรูปแบบที่ประชาชนใน

¹² นายวินัย ประจําเรือ.รองนายกเทศบาล. (สัมภาษณ์,วันที่ 12 ธันวาคม 2561); นายสนั่น หาดแก้ว.นายกองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายเนินวง. (สัมภาษณ์,วันที่ 13 ธันวาคม 2561)

อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีเห็นด้วยน้อยที่สุดนั้น เนื่องมาจากการมีส่วนร่วมในภาคประชาสังคมยังขาดความเข้มแข็ง ต้องใช้ระยะเวลายาวนาน ไม่แน่นอน ประเด็นส่วนใหญ่ในการขับเคลื่อนมักเป็นประเด็นที่ไม่กว้างขวาง และเป็นรูปแบบที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นชิน¹³

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพัฒนาการทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดจันทบุรี พบว่าลักษณะทางการเมืองของจังหวัดจันทบุรีนั้นมีความหลากหลายของขั้วอำนาจทางการเมืองที่กลุ่มการเมืองต่าง ๆ นั้นไม่สามารถที่จะครองอำนาจได้เหมือนกับจังหวัดอื่นในภาคตะวันออก ด้วยพื้นฐานของผู้คนที่มีความหลากหลายและข้อจำกัดของนักการเมืองที่ไม่สามารถจะควบคุมระบบเศรษฐกิจการเมืองของจังหวัดจันทบุรีได้ ระดับการมีส่วนร่วมด้านการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดจันทบุรีอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.18$) เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวและค้าขายจึงไม่มีเวลาในการร่วมทำโครงการและติดตามผล อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีความเป็นปัจเจกชนที่ค่อนข้างสูง แต่หากเกิดปัญหาที่มีผลกระทบในวงกว้างหรือต่อตนเองโดยตรง ประชาชนก็สามารถรวมตัวกันเพื่อเรียกร้อง ติดตามและตรวจสอบการทำงานในประเด็นดังกล่าว เมื่อพิจารณาด้านที่มีคะแนนสูงในการบริหารคือด้านการวางแผนและนโยบาย เพราะมีการจัดทำประชาคมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งต่อ 1 หมู่บ้าน โดยที่โครงการและแผนต่าง ๆ จำเป็นต้องผ่านการทำประชาคมจากประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนในจังหวัดจันทบุรี คือ การเลือกตั้ง

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมด้านการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรีนั้นสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์และชัยณรงค์ เครือนวน (2555) ก็คือ กลุ่มชนชั้นนำท้องถิ่นมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นผู้ใช้อำนาจที่กระจายจากส่วนกลางมากกว่าประชาชนในท้องถิ่น ในบางพื้นที่ชาวบ้านท้องถิ่นถึงขั้นถูกผลักดันออกจากพื้นที่ของอำนาจ กระทั่งชาวบ้านท้องถิ่นไม่สามารถใช้กลไกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดการวิถีชีวิตของตนเองและมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับน้อยนั่นเอง พร้อมกับความเป็นปัจเจกชนค่อนข้างสูงภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

เอกสารอ้างอิง

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา,พรพีไล เลิศวิชา. **วัฒนธรรมกับศักยภาพชุมชน รายงานการวิจัยศักยภาพชุมชนหมู่บ้านไทย (รายงานผลงานวิจัย).** กรุงเทพมหานคร; 2537

¹³ นายวินัย ประจําเรือ,รองนายกเทศบาล. (สัมภาษณ์,วันที่ 12 ธันวาคม 2561); นายสนั่น หาดแก้ว,นายกองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายเนินวง. (สัมภาษณ์,วันที่ 13 ธันวาคม 2561)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2562)

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์และชัยณรงค์ เครือนวน. การสะสมทุนและโครงสร้างอำนาจขั้วเด่นขั้วเดียวใน
จังหวัด ชลบุรี.ชุดงานวิจัยภายใต้โครงการเมธีวิจัยอาวุโส ศ.ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), กรุงเทพมหานคร:2555

ผาสุก พงษ์ไพจิตร, ประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: 2554

มหาอำมาตยาภิบาลพระยามหาอำมาตยาธิบดี (ม.ป.ป.). เล่าเรื่องจันทบุรีตีพิมพ์ในหนังสือเพื่อเป็นอนุสรณ์ใน
งานพระราชทานเพลิงศพ ร.ต.ท.ประจักษ์ สมารักษ์ณ์. มปป.; สุวรรณโชติ, สุวรรค์
สุวรรณโชติ.(2519) ประเทศไทยกับปัญหาเมืองจันทบุรีและตราดที่ฝรั่งเศสยึดครองระหว่างปี พ.ศ.
2436-2449 .มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

เมธี รัตนสุวรรณ. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลตะกาดแก้ว. สัมภาษณ์,วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561

วัลลภ ตั้งรักษาสัตย์.นายกเทศมนตรีท่าใหม่. สัมภาษณ์ วันที่ 13 ธันวาคม 2561

วินัย ประจำเรือ.รองนายกเทศบาล. สัมภาษณ์,วันที่ 12 ธันวาคม 2561

ศรีศักร วัลลิโภดม, ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า. กรุงเทพมหานคร: 2522

สนั่น หาดแก้ว. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลค่ายเนินวง. สัมภาษณ์,วันที่ 13 ธันวาคม 2561

โอฬาร ถิ่นบางเตียว, พัฒนาการของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นในภาคตะวันออก กรุงเทพมหานคร: 2554